

ברכת הרב מוהליבר לבאי הקונגרס הציוני הראשון

כבוד אחי ואדוני הנעלים, רמי המעלה, ראשי עם סגולה, בני ציון היקרים, יחיו לנצח!
כחי החלש לא נתנני בשום אופן לבא בעצמי לקול קריאתכם, והנני שולח במקומי את נכדי הנכבד
ני"י לאות כי לבבי אתכם ומעמקי לבבי ונפשי אתפלל לה' אלהי השמים: אנא ה' היה עם פיפיות
שלוחי עמך בית ישראל, הורם מה שיאמרו, הבינם מה שידברו ולא יכשלו בלשונם חלילה להוציא
דברים נגד תורתנו הקדושה או נגד הממשלות יר"ה. תמכם וסעדם למען יוכלו להוציא את מחשבתם
הטובה לאורה, תנה אותם לחן ולחסד בעיני המלכים, הרוזנים והשרים, אשר יעמדו לפניהם לבקש
רחמים על עמך ועל ארצך, תנה נא בלב כל ישראל רוח חדשה ואהבה גדולה לעמם ולארצם
האומללים, אמן!

עתה אקח לי רשות להעיר הערות אחדות על אודות הדברים העומדים על הפרק ויעלו על שולחן
הנאספים הנכבדים:

(א) בדבר מטרות האספה אין לי אלא להעתיק את דברי ראש הועד המפקח על האספה והמזכיר
בהודעתם: "הקונגרס שואף למטרות קרובות ואפשריות; כל הידיעות האחרות על אודותיו קלוטות
מן האוויר. כל מעשי הקונגרס יהיה בפרסום גמור. בוכוחיו והחלטותיו לא תהיה שום התנגדות
לחקי איזה ארץ ולחובותינו האזרחיות. ביחוד אנו ערבים בזה שכל מעשי האספה יהיו באופן מקובל
ומרצה לחובבי ציון ברוסיה ולממשלתם הרוממה". והנני בטוח, כי הדברים הנאמנים האלה ישמרו
בכל תוקף, אף אם ימצאו איזה אנשים שיביעו דעותיהם, בפה או בכתב, דעות מתנגדות לדברים
הנאמרים למעלה, לא תכרענה הדעות האלה את הכף ולא תמצאנה אוזניים קשובות, בזאת הנני
בטוח ועלי רק להוסיף, כי המטרה הראשית של האספה צריכה להיות השתדלות רבה ועצומה בכל
כחותינו לפני ממשלת תורגמא, כי תרשה לבני עמנו לקנות אדמה ולבנות בתים בלי כל מכשולים
ומעצורים. להשיג הרשיון הזה עלינו להשתדל ולהתאמץ ככל יכולתנו, כי בו תלוי כל קיום דבר
הקולוניזציה!

(ב) בסוד האספה הלא יבחר "מרכז" חוץ למדינתנו, שהוא ינהל את כל עבודתנו הקדושה. ועלינו
להשתדל כי אנשי המרכז יהיו מסורים למטרותנו בכל לבם ונפשם ולא יסיחו את דעתם ממנה.
(ג) בסוד האספה נחוץ לתקן, אשר "בני ציון" שלבם נאמן למטרותנו יחיו ביניהם באהבה ואחוה
גמורה, אף כי חלוקים בדעותיהם בדברים שבין אדם למקום. ואף שימצאו אנשים אשר יחזיקו את
חבריהם לפורצי גדר, אך עליהם להתבונן לוא היתה שרפה גדולה בביתם והיה הכל בסכנה, הונו גם
נפשו, ויבוא אחד, שהוא פורץ גדר בעיניו, להציל אותנו ואת כל אשר לו, האם לא היה מקבל באהבה
ושמחה? הלא כן, אחי, הננו כולנו היום! אש גדולה יצאה בקרבנו, שלהבת נוראה, וכלנו עומדים
בסכנה, שונאינו רבו ופרצו ומספרם כבר למיליונים רבים הגיע, ואלמלא מוראה של מלכות כבר
חיים בלעונו. ועתה כאשר נמצאו לנו אחים בעת צרה כזאת, המושיטים לנו את ידם לעזרה, לעשות
כל מה שביכלתם להציל את עמנו ולחלצהו מן המיצר, האם יהין לב אחד מאתנו לדחותם? יתבוננו
כולם היטב וברית אחים לא תופר!

(ד) גם צריכים כל "בני ציון" לדעת ידיעה גמורה ולהאמין אמונה שלמה, כי "ישוב הארץ", היינו:
לקנות אדמה ולבנות בתים, לנטוע פרדסים ולזרוע שדות, היא אחת המצוות היותר גדולות
שבתורתנו, וישנם מקדמונינו האומרים כי היא שקולה כנגד כל התורה. והטעם הפשוט של גודל
המצווה הזאת, באשר היא יסוד קיום לאומנו. האיש המאמין זאת הוא חובב ציון אמתי בכל לבו
ונפשו ובלעדי הדעת והאמונה הזאת הנותן ידו אלינו הוא רק כנותן נדבה לצאת ידי כל הדעות.
(ה) יסוד חבת ציון הוא לנצור את התורה כלה כפי שהיא מורשה לנו דור דור בלי כל גרעון ותוספת.
אינני מכוון בזה להוכיח לאנשים פרטיים יחידים בהנהגתם, כי כבר אמרו חז"ל: "תמה אני אם יש
מי שיודע להוכיח", כי אם הנני אומר זאת בדרך כלל, כי תורתנו, שהיא מקור חיינו, צריכה להיות
יסוד תחיתנו בארץ אבותינו.

ו) עלינו רק לבנות ולנטוע ולא להרוס ולסתור, ולכן חלילה לנו לפגוע בקפת "החלוקה" בירושלים. חיי רבבות אנשים תלויים בקפה זו וכל זמן שאין להם מקור אחר לפרנסתם, חלילה לנו לקפח את מחיתם.

ז) על דבר הפצת רעיונו בקרב בני עמנו, עלינו לשים לב לשלח מטיפים טובים בכל ארצות הגולה, להודיעם את רעיונו ולחבבו עליהם. תועלת המטיפים רבה היא, כאשר ראינו במדינותינו. כמו כן להדפיס בעד העם חוברות המדברות לרוחנו בשפת עבר, בזרזון ובכל השפות שעמנו מדבר בהן. גם נחוץ מאד להדפיס חוברות קטנות בשפות רוסיא, אשכנז, צרפת, אנגליא, איטליא ועוד, שבהן יתואר היטב רעיונו ומטרתנו ותכתב בשפה צחה ומושכת את הלב, בדברים חמים ובהגיון ישר ולחלקה בין גדולי כל אומה ואומה בכלל ובין גדולי אומתנו בכל ארצות פזוריהם בפרט. חסרון חוברת כזאת מורגש מאוד וביד האספה למלאות את החסרון הגדול הזה.

ח) על דבר "אוצר לאומי" עלינו להשתדל בכל מאמצי חנונו לפני מנהלי יק"א בפריז, כי יקדישו חלק גדול מהכסף המונח לרשותם לישוב ארצנו הקדושה, וכן עלינו להשתדל בזה לפני שאר גדולי ישראל; גם טוב לתקן כי חלק מהכסף הנאסף בכלל לישוב הארץ יאצל למשמרת לאוצר לאומי.

טוב כי האספה תשלח מכתב תודה להנדיב הבאראן עדמונד די ראטהשילד, להביע לו רגשי תודתנו על פעולותיו הכבירות לישוב ארצנו. הלא הוא הראשון בבני עמנו מיום חרבה ארצנו שהתעורר לרעיונו הגדול, וכבר הוציא על זה עשרת מיליונים פרנקים ועוד ידו נטויה לעשות הרבה להחיות שממות ארצנו; וראוי הוא האיש המורסמם הזה כי האספה הראשונה לחובבי ציון מכל הארצות תביע לו רגשותיה, רגשות כבוד ויקר.

בסוף דבריי עליי להרים כשופר קולי אל אחי בני עמי לאמר: הנה זה כאלפיים שנה הננו מקוים לביאת משיח צדקנו שיגאלנו מן גלותנו המרה ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ לארצנו, ושם נשב בטח שלו איש תחת גפנו ותחת תאנתו. האמונה הזאת חזקה בלבנו והיא נחמתנו האחת בימי ענינו ומרודנו הרבים. ואף כי במאה האחרונה קמו אנשים בקרבנו וכחשו באמונה זו וימחקו את תקותנו מעל לוח לבם ויסירוה גם מסדרי תפילתם, אבל החרדים שבקרבנו וכל העם כולו מחזיקים בתקותנו זאת ועליה יתפללו ערב ובקר וצהרים, ובה מוצאים מרגוע לנפשם הנהלאה. והנה בימים האחרונים קמו גם אחדים מהרבנים האורתודוכסים במערב אירופא, אחד מהם גלה את דעתו כי כל היעודים והנחמות שנביאינו חזו לנו אינם אלא בדרך לשון ומליצה, ובאמת כאשר יבוא משיח אז לא יבא לישראל להשיבו אל ארץ אבותיו ולשים קץ לגלותו הארוכה ולצרותיו המרובות, כי אם יבא לכל העם לתקנו במלכות שדי, וישראל ילך בגלותו לאור גויים כמו בימינו. ואחדים מהם הביעו דעתם בקצור, כי הלאומיות היא נגד אמונתנו בביאת משיח צדקנו. והנני מחויב בזה להגייד דעתי קבל עם, כי לא כן הדבר! אמונתנו ותקותנו היא מאז וגם עתה, כי יבוא משיח צדקנו ויקבץ נדחי ישראל לארץ אבותיו, ותחת שהיינו נודדים בארצות זרים, נעים ממקום למקום, נשב אז בארצנו ונהיה לעם במלוא מובן המילה הזאת; ותחת היינו לחרפה ולשנינה בעיני העם נהיה לכבוד ולתפארת ליושבי תבל. זאת היא אמונתנו ותקותנו הנובעות מדברי נביאינו וחכמינו ז"ל, ובהן מחזיק עמנו!

אמנם עיינינו איננה רעה כלל בטוב כל שוכני ארץ, וגם אנו מאמינים לא פחות מהם ביעודים הכלליים שבדברי נביאינו וגם אנו מתפללים בר"ה וביום הכיפורים: "ובכן תן פחדך ד' אלהינו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים ויעשו כלם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם" – אבל אחרי התפלה הכללית הזאת, הננו מתפללים גם כן "ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהלה ליראיך ותקווה טובה לדורשיך ופתחון פה למיחלים לך, שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך". ואמנם כבוד עמנו, תהלתו ותקותו הטובה תלויים רק בארצנו ושמחתה בעירנו ומשושה, ורק אז "עולתה תקפץ פיה והרשעה כלה בעשן תכלה וממשלת זדון תעבור מן הארץ!"

ה' יתברך ויתעלה שומר ישראל וגואלו יקיים את דברי נביאו (זכריה ח): "כה אמר ה' הנני מושיע את עמי מארץ מזרח ומארץ מבוא השמש והבאתי אותם ושכנו בתוך ירושלים והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים באמת ובצדקה".

בימיכם ובימינו תושע יהודא וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל,
אחיכם ומוקירכם
שמואל בהרב מוהרי"ל מאהליווער